

Врз основа на член 22, алинеја 8 а во врска со член 197, став 6, алинеја 1 од Законот за енергетика (Службен весник на Република Македонија бр.16/11), Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, на седницата одржана на 30 јуни 2011 година, донесе

ПРАВИЛА ЗА СНАБДУВАЊЕ НА ТАРИФНИТЕ ПОТРОШУВАЧИ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Со овие Правила за снабдување на тарифните потрошувачи на електрична енергија (во понатамошниот текст: Правила) се уредуваат општите услови и начинот на снабдување со електрична енергија на тарифните потрошувачи на електрична енергија (во понатамошниот текст: тарифни потрошувачи), како и меѓусебните права, обврски и одговорности на снабдувачот со електрична енергија за тарифни потрошувачи (во понатамошниот текст: снабдувач), тарифниот потрошувач на електрична енергија и операторот на дистрибутивниот систем за електрична енергија, а особено:

- 1) условите, начинот и рокот на склучување на договорот за продажба на електрична енергија,
- 2) начинот на пресметка, фактурирање и наплата на испорачаната електрична енергија и услугите за користење на дистрибутивната мрежа за електрична енергија,
- 3) условите и начинот на обештетување на тарифниот потрошувач во случај на намалена испорака или прекин,
- 4) тарифни потрошувачи на кои не може да им се прекине испораката на електрична енергија и начинот на обезбедување на гаранции за намирање на трошоците за потрошената електрична енергија од страна на овие тарифни потрошувачи,
- 5) квалитетот на испорачаната електрична енергија во согласност со соодветните Мрежни правила за дистрибуција на електрична енергија,
- 6) квалитетот на услугите што ги обезбедува снабдувачот,
- 7) минималните услови и начин за организациона поставеност и техничка опременост за обезбедување на комуникација со потрошувачите заради обезбедување на пропишаниот квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот,
- 8) начинот и постапките за комуникација и размена на информации помеѓу снабдувачот и операторите на соодветните системи заради обезбедување на пропишаниот квалитет на електричната енергија и услугите што ги обезбедуваат операторите,
- 9) условите и постапката за исклучување на потрошувачите од дистрибутивните системи во случај кога потрошувачите не ги исполнуваат обврските урдени со закон, пропис и договор,
- 10) начинот, формата и роковите за поднесување на извештаите кои што снабдувачот е должен да ги достави до Регулаторната комисија за енергетика,
- 11) неопходните информации што снабдувачот е должен да им ги обезбеди на тарифните потрошувачи преку соодветните сметки, како и информациите што треба да бидат јавно достапни, а се од интерес за сите тарифни потрошувачи и
- 12) заштитата на потрошувачите.

Член 2

(1) Дефинициите за одделни изрази, содржани во Законот за енергетика и соодветните мрежни правила се применуваат и во овие Правила.

(2) Одделни изрази употребени во овој Правилник го имаат следното значење:

- 1) **виша сила:** сите непредвидливи природни појави, настани и околности кои се утврдени согласно закон;
- 2) **влијание на трети страни:** превземени дејствија од трети страни кои предизвикале оневозможување на операторот на соодветниот систем или снабдувачот да ги исполни своите обврски согласно закон и прописите донесени врз основа на закон, при што непредвидливите настани не се предизвикани ниту можеле да бидат спречени од страна на операторот на соодветниот систем или снабдувачот
- 3) **пресметковно мерно место:** е дел од електроенергетската постројка кој е во функција на мерно место за мерење на параметрите на електричната енергија заради изготвување на фактури и/или задолжување со електрична енергија во посебни случаи;
- 4) **пресметковен период:** е временски период за кој се однесува пресметката за потрошената електрична енергија и моќност;
- 5) **броило со претплата (припејд броило):** претставува броило за мерење на електрична енергија и кое овозможува на потрошувачот да користи електрична енергија онолку часа, додека вредноста на претплатата е позитивна, при што вредноста на претплатата се намалува со користењето на електричната енергија;
- 6) **оператор на соодветен систем:** оператор на електропреносниот систем или оператор на дистрибутивниот систем;
- 7) **индиректен потрошувач:** е оној потрошувач кој се снабдува со електрична енергија и моќност преку постројките на друг потрошувач;
- 8) **заедничка потрошувачка:** е потрошувачка на електрична енергија и моќност која што се мери преку еден уред, а е наменета за повеќе потрошувачи.

Член 3

(1) Снабдувачот набавува електрична енергија, за потребите на тарифните потрошувачи приклучени на дистрибутивниот систем, од производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга. Цените за набавка и соодветните договори со производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга, ги одобрува Регулаторната комисија за енергетика.

(2) Снабдувачот е должен за потребите на тарифните потрошувачи, да обезбеди потребен преносен и дистрибутивен капацитет, како и услуги од операторот на пазарот на електрична енергија.

(3) Снабдувачот им фактурира на тарифните потрошувачи за испорачаната електрична енергија и обезбедени услуги, во согласност со Тарифниот систем за продажба на електрична енергија за тарифни потрошувачи.

(4) Снабдувачот може да набави електрична енергија на отворениот пазар по пазарни цени, ако:

- 1) пазарните услови и цени се поповолни од условите и цените утврдени за производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга, или

2) сопственото производство на производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга, определено со регулираниот договор, не е доволно за задоволување на потребите за електрична енергија за тафирните потрошувачи по регулирани цени.

(5) Снабдувачот е должен да изготви и да ги достави на одобрување до Регулаторната комисија за енергетика правилата за набавка на електричната енергија од ставот (4) на овој член, кои ќе ги содржат условите, начинот и постапката на набавките, засновани на транспарентни и недискриминаторни начела.

(6) Снабдувачот е должен да доставува до операторот на пазарот на електрична енергија податоци за трансакциите, односно договорите и биланси за потребите од електрична енергија на своите потрошувачи неопходни за пресметка на неурамнотежувањата, во согласност со пазарните правила, мрежните правила за пренос и мрежните правила за дистрибуција.

Член 4

(1) Согласно Законот за енергетика и овие Правила, снабдувачот е должен да:

- 1) потпише договор за користење на мрежата со соодветниот оператор, во свое име и во име на тарифните потрошувачи кои ги снабдува со електрична енергија,
- 2) ги почитува одредбите од Законот за енергетика, овие Правила, соодветните мрежни правила и Правилата за пазар на електрична енергија,
- 3) ги фактурира и наплатува сметките од потрошувачите,
- 4) изготвува договори, пресметки и известувања кои се доставуваат до потрошувачите,
- 5) обезбеди грижа за потрошувачи и дава информации, поддршка и советување на потрошувачи,
- 6) води и ажурира документација во врска со фактурирањето и наплатата на сметките, или било која друга документација предвидена со овој Правилник, соодветните мрежни правила и Правилата за пазар на електрична енергија,
- 7) ги разгледува приговорите и дава одговор на поднесениот приговор до потрошувачот,
- 8) ги известува писмено потрошувачите барем еднаш годишно, за нивните права и обврски со потпишаните договори за снабдување,
- 9) го достави до Регулаторната комисија за енергетика образецот за Договор за снабдување кој ќе биде понуден на потрошувачите, заради разгледување и одобрување на истиот, и
- 10) дава информации на потрошувачите во име на операторот на соодветниот систем.

II. УСЛОВИ, НАЧИН И РОК НА СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРИ ЗА ПРОДАЖБА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА НА ТАРИФНИ ПОТРОШУВАЧИ

Член 5

(1) Снабдувачот и тарифниот потрошувач се должни да склучат договор за продажба на електрична енергија во согласност со овие Правила.

(2) Договор за продажба на електрична енергија од став 1 на овој член, особено содржи:

- 1) податоци за договорните страни,

- 2) предмет на Договорот,
- 3) број на решение на согласноста за приклучување и датум на издавање (за ново приклучени тарифни потрошувачи),
- 4) адреса за доставување на фактурите,
- 5) жиро сметка за правни лица или трансакциона сметка за физичко лице,
- 6) електроенергетски податоци од решение на согласноста за приклучување за тарифни потрошувачи приклучени на среден напон (моќност, енергија и други податоци),
- 7) податоци за пресметковното мерно место,
- 8) количина и динамика на испорака за електрична енергија и моќност на месечно ниво (за тарифни потрошувачи приклучени на среден напон),
- 9) контакт информации на службата за грижа на корисници
- 10) квалитет на услугата од снабдувачот,
- 11) начин и услови за испорака на електрична енергија,
- 12) категорија на потрошувачот согласно Тарифниот систем за продажба на електрична енергија за тарифни потрошувачи,
- 13) цени за пресметковни елементи и нивна примена,
- 14) место на испорака на електрична енергија,
- 15) начин на плаќање на електричната енергија,
- 16) одговорност за штета и висина на договорени казни (пенали) за случаи на неизвршување или нередовно извршување на одредбите од договорот,
- 17) случаи во кои договорната казна не се плаќа, односно штетата не се надоместува,
- 18) времетраење, начин и услови за раскинување на договорот,
- 19) ограничување на испораката на електрична енергија во услови на виша сила,
- 20) начин на решавање на спорови.

(3) Договорот од став 1 на овој член се склучува на неопределно време, а на определно време кога тарифниот потрошувач има согласност за времен приклучок.

(4) Договорот од став 1 на овој член за тарифен потрошувач приклучен на среден напон се склучува на неопределно време, а тарифниот потрошувач приклучен на среден напон е должен 30 дена пред истекот на секој година да ги достави планираните месечни количини на електрична енергија и моќност за наредната година.

(5) Договорот од став 1 на овој член се склучува за секое пресметковно мерно место, за повеќе или за сите пресметковни мерни места на тарифниот потрошувач.

(6) Правото за испорака на електрична енергија на пресметковно мерно место за кое е склучен договорот од став 1 на овој член во случај кога тарифниот потрошувач со снабдувачот има склучено повеќе договори за снабдување за одредена градежна локација, тарифниот потрошувач, може да го оствари по плаќањето на доспеаните фактури за испорачаната електрична енергија за сите мерни места,.

(7) Со потпишувањето на договорот од став 1 на овој член, договорните страни се должни во целост да ги почитуваат одредбите од овие Правила, соодветните мрежни правила и Тарифниот систем за продажба на електрична енергија.

(8) Тарифниот потрошувач е должен во писмена форма да го извести снабдувачот за секоја промена на податоците од договорот за продажба на електрична енергија на тарифните потрошувачи (оттуѓување на објект, промена на корисник, промена на адреса и сл).

(9) Операторот на дистрибутивниот систем е должен во писмена форма да го извести снабдувачот за секоја промена на приклучокот (зголемена едновремена моќност, изменет приклучок, итн), во рок од 15 дена од настанувањето на промената.

III. НАЧИН НА ОТЧИТУВАЊЕ, ПРЕСМЕТКА, ФАКТУРИРАЊЕ, НАПЛАТА И ПОСЕБНИ СЛУЧАИ НА НАПЛАТА НА ИСПОРАЧАНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 6

(1) Операторот на соодветниот систем е должен да врши мерење на испорачаната електрична енергија на тарифните потрошувачи и снабдувачот преку мерни уреди кои ги вградува, одржува, контролира и менува согласно Законот за енергетика, Законот за метрологијата и соодветните мрежни правила.

(2) По правило, пресметковниот период е месечен.

Член 7

(1) Отчитувањето на мерните уреди на тарифните потрошувачи го вршат овластени лица на операторот на дистрибутивниот систем на електрична енергија. Овластените лица задолжително треба да поседуваат легитимација издадена и заверена од страна на операторот на дистрибутивниот систем која на барање на тарифниот потрошувач се должни да ја покажат.

(2) Периодот на отчитување на мерните уреди го утврдува операторот на дистрибутивниот систем и истиот не може да биде подолг од една година, додека за пресметковен период по правило се смета временскиот период од еден месец, кој што не мора да биде идентичен со календарскиот месец.

(3) Отчитување на броилата на тарифните потрошувачи, домаќинства, овластените лица од став 1 на овој член го вршат во време од 8:00 часот до 20:00 часот.

(5) Отчитаните податоци од мерните броила за електрична енергија, операторот на дистрибутивниот систем е должен да ги достави на снабдувачот со кој тарифниот потрошувач има склучено договор за снабдување со електрична енергија.

(6) Во случај кога периодот на отчитување не се совпаѓа со пресметковниот период, операторот на дистрибутивниот систем е должен да изврши сведување на претходно отчитаните вредности од мерните уреди во рамките на пресметковниот период. Доколку постои разлика помеѓу сумата од вредностите на пресметковните периоди кои се однесуваат за периодот на отчитување и вредностите кои се резултат од отчитување на мерните уреди, операторот на дистрибутивниот систем е должен да изврши порамнување така што разликата ќе ја пренесе во наредните пресметковни периоди.

(7) Начинот и критериумите за сведување на претходно отчитаните вредности од мерните уреди во рамките на пресметковниот период и порамнување на разликите во наредните пресметковни периоди ги утврдува операторот на дистрибутивниот систем, согласно Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија.

Член 8

(1) Операторот на соодветниот систем на барање на тарифниот потрошувач и снабдувачот е должен да ги достави отчитаните вредности за мерните податоци кои се однесуваат за нив, во писмена и/или електронска форма.

Член 9

(1) Тарифниот потрошувач има право да присуствува на отчитувањето на броилото.

(2) Доколку операторот на дистрибутивниот систем не извршил отчитување на состојбата на броилата на тарифните потрошувачи домаќинства, за одреден пресметковен период, операторот на дистрибутивниот систем може да ги прифати податоците од отчитувањето кои ги извршил тарифниот потрошувач и му ги доставил на снабдувачот во пишана форма.

(3) Доколку тарифниот потрошувач, домаќинство, не доставил податоци од состојбата на броилата, операторот на дистрибутивниот систем ќе изврши проценка на потрошената електрична енергија, врз основа на состојбата на броилата од претходниот пресметковен период и за истото ќе ги извести снабдувачот и тарифниот потрошувач.

(4) Операторот на дистрибутивниот систем е должен за случаите од став 2 и став 3 на овој член да изврши отчитување на броилата најмалку еднаш во текот на календарска година.

Член 10

(1) Врз основа на добиените податоци од отчитувањето на броилата на тарифните потрошувачи од операторот на дистрибутивниот систем, како и за случаите од став 2 и став 3 од член 9 од овие Правила, снабдувачот е должен да изврши пресметка за испорачаната електрична енергија за пресметковниот период и да достави сметка или фактура.

(2) Снабдувачот врши пресметка за испорачаната електрична енергија на тарифните потрошувачи согласно цени одобрени и објавени од Регулаторната комисија за енергетика.

Член 11

(1) Снабдувачот е должен сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија да ја достави до тарифниот потрошувач во рок од 10 (десет) дена од денот на завршувањето на пресметковниот период.

(2) Тарифниот потрошувач од став 1 на овој член е должен да ја плати сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија во рок од 20 (дваесет) дена од денот на завршувањето на пресметковниот период.

(3) Тарифниот потрошувач кој не добил сметка или фактура за потрошената електрична енергија во рокот од став 1 од овој член, должен е да побара препис на сметка или фактура за потрошената електрична енергија од снабдувачот.

(4) Снабдувачот му пресметува законска затезна камата на тарифниот потрошувач кој задоцнил со плаќањето на сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија согласно став 2 од овој член.

Член 12

(1) Снабдувачот може да врши наплата на испорачаната електрична енергија од секој тарифен потрошувач преку:

- 1) плаќање согласно член 11 од овие Правила; или
- 2) претплата, авансно плаќање или положување на паричен депозит од страна на тарифниот потрошувач.

Член 13

(1) Тарифниот потрошувач има право на приговор до снабдувачот за доставената месечна сметка или фактура за електрична енергија во рок од 15 дена од денот на нејзиното доставување.

(2) Тарифниот потрошувач може делумно или целосно во писмена форма да приговара на пресметката од доставената сметка или фактура за пресметковниот период, во однос на потрошената електрична енергија во рокот од став 1 на овој член, а за неспорениот дел е должен да ја плати согласно овие Правила.

(3) Снабдувачот е должен во однос на приговорот од став 2 на овој член да одговори на тарифниот потрошувач во писмена форма во рок од 15 дена од добивањето на приговорот.

(4) Ако приговорот од став 2 на овој член е основан, снабдувачот му издава нова сметка или фактура на тарифниот потрошувач за истиот пресметковен период.

(5) Тарифниот потрошувач е должен сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија издадена согласно став 4 од овој член да ја плати согласно рокот за плаќање наведен во истата.

Член 14

(1) Снабдувачот е должен во тековната сметка или фактура да испрати опомена, обележана на видно место со задебелени црни букви со поголем фронт, до тарифниот потрошувач кој не ја платил сметката или фактурата за претходниот пресметковен период во рок согласно член 11 од овие Правила, во која се назначува и рокот на плаќање.

(2) Операторот на дистрибутивниот систем е должен по барање на снабдувачот, да ја прекине испораката на електричната енергија на пресметковното мерно место поради неплаќање на доставената сметка или фактура, ако потрошувачот од став 1 на овој член, по истекувањето на рокот од опомената не ја платил сметката или фактурата.

(3) Потрошувачот на кој му е прекината испораката на електричната енергија поради неплатена сметка или фактура е должен да ги плати трошоците за повторно приклучување.

Член 15

(1) На тарифен потрошувач домаќинство, кој нема да плати три последователни сметки во определениот рок или било кои три доставени сметки во претходните 6 месеци, снабдувачот во соработка со операторот на дистрибутивниот систем, може понатамошното снабдување со електрична енергија да му го услови со вградување на броило со претплата (припејд броило) за наредните 12 месеци.

(2) Снабдувачот во соработка со операторот на дистрибутивниот систем е должен писмено да го извести тарифниот потрошувач домаќинство, за намерата за вградување на броило со претплата (припејд броило), а тарифниот потрошувач е должен да ги подмири неплатените претходни сметки.

(3) Ако тарифниот потрошувач домаќинство не прифати понатамошно снабдување со електрична енергија според условите од став 1 и став 2 на овој член, ќе му се прекине понатамошната испорака на електрична енергија.

Член 16

(1) Во случај кога плаќањето за испорачаната електрична енергија од страна на тарифниот потрошувач се врши преку авансно плаќање или положен паричен депозит, пресметката на износот кој

што треба да го плати потрошувачот се врши според просечна потрошувачка на електрична енергија пресметана врз основа на историски податоци.

(2) Доколку постои разлика помеѓу сумата од вредностите на пресметковните периоди за кои е извршено авансно плаќање или положен паричен депозит од страна на тарифниот потрошувач и пресметаната сума која е резултат од отчитување на мерните уреди, снабдувачот е должен да изврши порамнување при што разликата ќе ја пренесе во наредниот пресметковен период.

Член 17

(1) Во случај кога тарифниот потрошувач (освен домаќинства) на кој наплатата за испорачаната електрична енергија се врши преку редовно плаќање, три пати последователно не ја платил сметката или фактурата во предвидениот рок, снабдувачот има право да побара потпишување на нов договор за снабдување со цел понатамошно вршење на наплата да биде преку авансно плаќање или положување на паричен депозит од страна на тарифниот потрошувач еквивалентен на три месечни фактури за просечна месечна потрошувачка во претходната година.

(2) Доколку тарифниот потрошувач (освен домаќинства) во рок од 15 дена од доставување на барањето од став 1 од овој член не го потпише договорот за снабдување, операторот на дистрибутивниот систем, по барање на снабдувачот, има право да му ја прекине испораката на електрична енергија на тарифниот потрошувач.

Член 18

(1) Во случај за индиректен тарифен потрошувач, снабдувачот врши пресметка и фактурирање за испорачаната електрична енергија и моќност согласно Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на тарифни потрошувачи.

(2) Во случај на заедничка потрошувачка во колективни станбени згради и трговски центри (заедничко осветлување, скалила, ходници, лифтови, топлотни подстанции, хидрафори и слична потрошувачка за заеднички потреби), снабдувачот склучува договор за снабдување со електрична енергија, врши пресметка и фактурирање на испорачаната електрична енергија и моќност на правниот субјект како тарифен потрошувач назначен од страна на групата потрошувачи на станбениот објект согласно закон.

(3) Во случаите кога електричната енергија и моќност се испорачува на повеќе тарифни потрошувачи, а се мери со еден мерен уред при што е технички невозможно да се оддели мерењето или пак да се утврди сопственикот на објектот, снабдувачот има право да склучи договор за снабдување со електрична енергија, врши пресметка и фактурирање на испорачаната електрична енергија и моќност на секој тарифен потрошувач одделно врз основа на процентуална распределба на вкупно измерената електрична енергија и моќност, за која претходно ќе се согласат сите потрошувачи.

Член 19

(1) Тарифните потрошувачи кај кои електричната енергија не се мери на местото на испорака, туку на пониско напонско ниво од напонското ниво на кое се наоѓа местото на испорака, измерените количини на електрична енергија се зголемуваат за техничките загуби во водовите и трансформаторите, при што овие односи се уредуваат со договорот за снабдување со електрична енергија.

Член 20

(1) Ако потрошената активна електрична енергија се мери на едно мерно место за тарифните потрошувачи домаќинства и тарифните потрошувачи, II тарифен степен, вкупно потрошената

електрична енергија се пресметува според тарифни ставови што важат за групата на потрошувачи останати, подгрупа II тарифен степен.

(2) Како претходен период на пренамена на користење на електрична енергија ќе се смета половина време од последната контрола на мерните уреди на потрошувачот извршени од операторот на дистрибутивниот систем, но не повеќе од 6 (шест) месеци.

Член 21

(1) За тарифните потрошувачи домаќинства кои имаат двотарифно мерење на потрошената електрична енергија, доколку неисправноста на работењето на вклопниот часовник е од техничка причина и не е по вина на потрошувачот, пресметката на надоместок за потрошената електрична енергија ќе се изврши врз основа на вкупно утврдената потрошувачка на електрична енергија пресметана по цени за пресметковни елементи утврдени за тарифните потрошувачи домаќинства кои имаат еднотарифно мерење согласно Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на тарифните потрошувачи.

Член 22

(1) Ако операторот на дистрибутивниот систем при редовна контрола или по известување на тарифниот потрошувач утврди дека мерната опрема поради дефект не ја регистрирала правилно испораката на електричната енергија и моќност, на тарифниот потрошувач ќе му се наплати според просечна потрошувачка на електрична енергија пресметана врз основа на историски податоци, пропорционално со времетраењето на дефектот на мерната опрема, а доколку тоа не може да се утврди ќе се изврши исправка на пресметката на количините на електрична енергија и моќност од номиналниот износ на класа на точност за утврдената грешка. Исправката на пресметката ќе се изврши за половина време од последната контрола, но не повеќе од 6 (шест) месеци.

(2) Во случај на дефект на мерната опрема или ако при контролата се покаже грешка поголема од номиналната класа на точност, операторот на соодветниот систем е должен да изврши замена на соодветната мерна опрема кај корисникот во рок од 15 дена од денот на дознавањето за дефектот, односно утврдувањето на грешката.

(3) Операторот на дистрибутивниот систем ќе ги применува ставот 1 и ставот 2 од овој член само во случај кога тарифните потрошувачи немаат вградено контролни мерни броила или контролните мерни броила се во дефект.

(4) Право на приговор за погрешно утврдена константа или погрешно утврдена состојба на мерните уреди поради погрешно отчитување на целите или децималните места имаат двете договорни страни.

Член 23

Снабдувачот е должен во сметката или фактурата за испорачаната електрична енергија на соодветниот тарифен потрошувач, во зависност од категоријата на која припаѓа тарифниот потрошувач, да го наведе процентуалното учество на:

- трошокот за купување на електрична енергија од производителот на електрична енергија на кој во лиценцата му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга
- трошокот за користење на преносната мрежа за снабдување на тарифните потрошувачи
- трошокот за услугите на операторот на пазарот на електрична енергија

- трошокот за купување на електрична енергија од повластени производители на електрична енергија
- трошокот за користење на дистрибутивниот систем
- трошоци за снабдувачот.

IV. КОМУНИКАЦИЈА ПОМЕЃУ СНАБДУВАЧОТ И ОПЕРАТОРИТЕ НА СООДВЕТНИТЕ СИСТЕМИ

Член 24

(1) Операторот на соодветниот систем и снабдувачот се должни да комуницираат и разменуваат податоци и информации заради обезбедување на пропишаниот квалитет на испорачаната електрична енергија и услугите што ги обезбедуваат операторите.

(2) Операторот на соодветниот систем и снабдувачот се должни да изготват Протокол за комуникација и размена на податоци и информации во согласност со овие Правила и истиот да го достават до Регулаторната комисија за енергетика заради одобрување.

(3) Протоколот од став 2 на овој член, особено содржи:

- 1) известување за планирани прекини,
- 2) време на реализација на планирани прекини,
- 3) прекин на превземање и испорака на електрична енергија на тарифните потрошувачи по барање на снабдувачот,
- 4) комуникација и размена на податоци и информации во услови на виша сила,
- 5) доставување на податоци од отчитувањето на броилата

V. ПРАВА, ОБВРСКИ И ЗАШТИТА НА ТАРИФНИТЕ ПОТРОШУВАЧИ

Член 25

(1) Согласно Законот за енергетика и овие Правила, општите принципи, права и обврски за потрошувачот се:

- 1) чесен и рамноправен третман при снабдувањето со електрична енергија од страна на снабдувачот и отворен пристап на информациите со кои располага снабдувачот, а се однесуваат на снабдувањето со електрична енергија, не вклучувајќи ги доверливите информации и податоци,
- 2) плаќање на сметките за потрошената електрична енергија,
- 3) поднесување на приговор до снабдувачот согласно член 12 од овие Правила.

Член 26

(1) Тарифен потрошувач е должен во писмена форма да поднесе барање до снабдувачот за раскинување на договорот за продажба на електрична енергија, со отказан рок од 30 дена.

(2) По добивањето на барањето за раскинување на договорот за продажба на електрична енергија, снабдувачот е должен врз основа на отчитување на броилото за електрична енергија на тарифниот потрошувач да му достави фактура за сите парични обврски согласно договорот.

(3) Тарифниот потрошувач кој не овозможил отчитување на броилото, поради што снабдувачот не може да достави фактура, е должен да ја плати целата електрична енергија до денот на отчитување на броилото.

Член 27

(1) Снабдувачот еднострано може да го раскине договорот за продажба на електрична енергија на тарифен потрошувач, во следните случаи:

- 1) ако тарифниот потрошувач дал неточни или нецелосни податоци кои оневозможуваат редовно исполнување на договорните обврски, или кога предметните податоци не бидат исправени во бараниот рок;
- 2) ако тарифниот потрошувач не ги отстрани причините поради кои му е прекинато снабдувањето со електрична енергија во рок од 90 дена од денот на прекинувањето во снабдувањето со електрична енергија.

(2) Најмалку 3 дена пред раскинување на договорот заради причините од став 1, алинеја 1 на овој член, снабдувачот е должен за раскинување на договорот со тарифниот потрошувач да го извести операторот на дистрибутивниот систем и да поднесе барање за исклучување на тарифниот потрошувач од дистрибутивниот систем.

Член 28

(1) Тарифен потрошувач го губи статусот на потрошувач, доколку на исклучено пресметковно мерно место поради престанување на договорот за снабдување со електрична енергија, тарифниот потрошувач во рок од 3 години не склучи нов договор за снабдување со електрична енергија, при што приклучокот на местото на приклучување со соодветната мрежа може да се демантира.

Член 29

(1) При промена на сопственоста на објектот или издавање на објектот под закуп од страна на сопственикот на трето лице, претходниот корисник на објектот како тарифен потрошувач на електрична енергија, е должен до снабдувачот и до операторот на дистрибутивниот систем да:

- 1) поднесе барање за раскинување на договорот за снабдување;
- 2) ги подмири сите обврски за потрошената електрична енергија кон снабдувачот до денот на раскинување на договорот за снабдување;
- 3) достави докази за промена на сопственоста или давањето под закуп, во случаите кога се менува сопственоста на објектот или сопственикот на објектот го издава под закуп;
- 4) во случај на издавање на објектот под закуп да достави писмена согласност за склучување на договор за снабдување со новиот корисник.

(2) По исполнување на обврските од став 1 од овој член од страна на корисникот на објектот како тарифен потрошувач, операторот на дистрибутивниот систем е должен во рок од 8 (осум) дена да изврши отчитување на броилото.

Член 30

(1) Во случај на промена на сопственоста на објектот на корисникот или издавање на објектот под закуп од страна на корисникот на објектот на нов корисник, новиот корисник како тарифен потрошувач на електрична енергија е должен да:

- 1) поднесе барање за склучување на договорот за продажба со снабдувачот;
- 2) достави докази за промена на сопственоста или давање под закуп до снабдувачот и до операторот на соодветниот систем.

(2) По исполнување на обврските од став 1 од овој член од страна на новиот корисник, снабдувачот ќе склучи договор за продажба на електрична енергија со корисникот.

Член 31

(1) Сметките или фактурите за испорачаната електрична енергија до моментот на раскинување на договорот за снабдување со претходниот корисник на објектот, односно до моментот на склучување на договор за снабдување со електрична енергија со новиот корисник како тарифен потрошувач се обврска на претходниот корисник.

Член 32

(1) Ако мерниот уред се наоѓа на имот од тарифниот потрошувач, тарифниот потрошувач е должен да му овозможи на овластено лице на операторот на дистрибутивниот систем право на пристап на секој имот или објект до мерниот уред заради:

- 1) читање на мерните уреди,
- 2) контрола, вградување, надзор, замена и одржување на опремата на мерното место,
- 3) исклучување на тарифниот потрошувач кога постапува спротивно со условите за користење на дистрибутивниот систем пропишани во мрежните правила за дистрибуција и
- 4) исклучување на потрошувачот по барање на снабдувачот, во согласност со одредбите од овие Правила.

(2) Ако кај тарифниот потрошувач е оневозможен пристапот на операторот на дистрибутивниот систем за отчитување на броилата за електрична енергија, тарифниот потрошувач е должен по претходно доставено барање во писмена форма од операторот на тарифниот потрошувач, да ги отчита и достави состојбите на броилото во рок определен во барањето.

(3) Ако тарифниот потрошувач спречува пристап до броилата за електрична енергија, а и не постапи по барањето од став 2 на овој член, операторот на дистрибутивниот систем има право да покрене прекршочна постапка согласно Законот за енергетика.

(4) Во рок од 8 дена пред превземање на дејствија од став 3 на овој член, операторот на дистрибутивниот систем треба да достави писмено известување до тарифниот потрошувач за намерата.

VI. КВАЛИТЕТ НА УСЛУГИТЕ ШТО ГИ ОБЕЗБЕДУВА СНАБДУВАЧОТ

Член 33

(1) Снабдувачот е должен да води евиденција и да формира база на податоци на дневно, неделно, месечно, квартално и годишно ниво, поодделно за секоја подружница, за индикаторите на квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот, согласно Прилог 1 од овие Правила.

(2) Обработката на податоците од став 1 на овој член се врши согласно Прилог 1 од овие Правила.

Член 34

(1) Снабдувачот е должен да обезбеди грижа на тарифните потрошувачи и давање на информации, поддршка и советување на потрошувачи преку која потрошувачите ќе можат да се информираат за своите права и обврски, како и да го известат снабдувачот за прекините во снабдувањето со електрична енергија.

(2) Снабдувачот е должен да има повикувачки центар, како и соодветна веб страна на која тарифните потрошувачи ќе можат да се информираат за своите права и обврски, како и да известат за прекините во снабдувањето со електрична енергија.

VII. КВАЛИТЕТ НА ИСПОРАЧАНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И ОБЕШТЕТУВАЊЕ НА ТАРИФНИТЕ ПОТРОШУВАЧИ

Член 35

(1) Согласно Законот за енергетика, овие Правила и соодветните мрежни правила, операторот на електропреносниот систем и операторот на дистрибутивниот систем се должни да обезбедат:

- 1) сигурна, безбедна и квалитетна испорака на електрична енергија преку соодветниот систем;
- 2) одржување и развој на соодветниот систем со цел да се овозможи ефикасно и сигурно функционирање на системот.

(2) Под сигурна, безбедна и квалитетна испорака на електрична енергија од став 1, алинеја 1 на овој член се подразбира исполнување на стандарди и критериуми кои се однесуваат на:

- 1) номиналниот напон на напојување и фреквенцијата;
- 2) континуитет во испораката на електрична енергија; и
- 3) хармоници

(3) Дозволени отстапувања од номиналните вредности на напонот, фреквенцијата, континуитет во испорака и хармониците по напонско ниво, се во границите утврдени во соодветните Мрежни правила.

(4) Операторот на соодветниот систем е должен на барање на корисникот, да го измерат квалитетот на електрична енергија на местото на испорака на електричната енергија и за резултатите од извршеното мерење да го извести корисникот во писмена форма, во согласност со Правилникот за контрола на квалитетот на електричната енергија.

Член 36

(1) Операторот на соодветниот систем е должен да води евиденција за сите прекини во испораката на електричната енергија и да формираат соодветна база на податоци, според напонското ниво на настанувањето, како и времетраењето на истите;

Член 37

(1) Во случај на непланиран и ненајавен прекин, во испораката на електрична енергија, подолг од 9 часа, кој не е предизвикан од виша сила, на барање на тарифните потрошувачи, снабдувачот е должен да ги обештети тарифните потрошувачи, во износ од 2.000 денари.

(2) Операторот на соодветниот систем во чиј систем настанал прекилот е должен да му ги надомести финансиските средства на снабдувачот кој ги обештетил тарифните потрошувачи согласно став 1 од овој член.

(3) Доколку непланираниот и ненајавен прекин во испораката на електрична енергија или испорачаната електрична енергија не е согласно стандардите и критериумите за квалитет утврдени соодветните мрежни правила, при што се предизвикува штета во уредите и инсталациите на тарифниот потрошувач, тарифниот потрошувач има право да побара од соодветниот оператор да му ги надомести трошоците за настанатата штета.

(4) Доколку операторот на соодветниот систем не му ги надомести трошоците за настанатата штета на тарифниот потрошувач заради прекин во испораката на електрична енергија или нессодветен квалитет на испорачаната на електрична спротивно на стандардите и критериумите за квалитет согласно соодветните мрежни правила, тарифниот потрошувач има право да покрене соодветна судска постапка, согласно закон

Член 38

(1) Доколку операторот на дистрибутивниот систем, на барање на снабдувачот, ја прекинал испораката или превземањето на електрична енергија на тарифниот потрошувач, спротивно на Законот за енергетика и овие Правила, должен е во рок од 24 часа на свој трошок повторно да ги приклучи електроенергетските уреди и инсталации на тарифниот потрошувач на соодветната мрежа, сметајќи од денот кога се констатирала дека прекилот на превземањето или испораката била изведена спротивно на Законот за енергетика или овие Правила.

(2) Тарифниот потрошувач од став 1 на овој член има право да покрене соодветна судска постапка, согласно закон, заради надоместување на трошоците заради настанатата евентуална штета поради прекилот на испораката или превземањето на електрична енергија на тарифниот потрошувач, спротивно на Законот за енергетика и овие Правила.

Член 39

(1) Во случај на виша сила, операторот на соодветниот систем има право да ја намали, ограничи или прекине испораката на електричната енергија за времетраењето на вишата сила и за времетраењето на санирањето на последиците предизвикани од вишата сила.

(2) Во случај на виша сила, дозволени се поголеми отстапувања на номиналниот напон и фреквенција на соодветната мрежа во однос на пропишаните, согласно мрежните правила за дистрибуција.

(3) Било кој настан на виша сила го ослободува операторот на соодветниот систем од одговорности согласно закон и друг пропис, во исполнувањето на договорените обврски за времетраењето на виша сила.

Член 40

(1) Операторот на соодветниот систем не е одговорен за настанување на евентуална материјална или нематеријална штета на тарифниот потрошувач во случај на настанување на виша сила.

(2) Операторот на соодветниот систем има право да побара обештетување од трети страни кои предизвикале:

- 1) дефекти и неисправности на уредите и постројките во сопственост на операторот и

- 2) потреба од обештетување на тарифните потрошувачи согласно член 37 од овие Правила од страна операторот на соодветниот систем.

Член 41

(1) Операторот на соодветниот систем може привремено, со претходна најава, да ја прекине испораката на електричната енергија во следните случаи:

- 1) вршење на редовни или вонредни прегледи и одржување на мрежата,
- 2) вршење на испитувања или контролни мерења или замена на мерни уреди,
- 3) реконструкции и проширување на мрежата, уредите и инсталациите и
- 4) приклучување на нови корисници на соодветната мрежа.

(2) Операторот на соодветниот систем може да ја прекине испораката на електрична енергија заради спречување на ризик од распад на дел од или цел електроенергетскиот систем, согласно соодветните мрежни правила.

Член 42

(1) Операторот на соодветниот систем е должен да го избере времето за планираниот прекин во снабдување со електрична енергија кое е најмалку неповолно за тарифниот потрошувач, односно потрошувачите.

(2) Операторот на соодветниот систем е должен навремено да ги информира тарифните потрошувачи кај кои се планирани прекини во снабдувањето со електрична енергија од член 41, во писмена форма или преку средствата за јавно информирање, најмалку 24 часа пред започнувањето на прекилот.

(3) Доколку операторот на соодветниот систем за планираниот прекин не ги информира тарифните потрошувачи, таквиот прекин се третира за непланиран прекин во снабдувањето со електрична енергија.

Член 43

(1) Операторот на дистрибутивниот систем ќе го прекине снабдувањето со електрична енергија на тарифните потрошувачи, без претходна опомена во следните случаи:

- 1) ако тарифниот потрошувач со своите електроенергетски постројки, уреди и инсталации го загрозува животот и здравјето на луѓето или им го загрозува и имотот,
- 2) ако при недостаток на електрична енергија и кризна состојба, тарифниот потрошувач не ги почитува посебните мерки на ограничување на превземањето на електрична енергија од соодветната мрежа согласно соодветните мрежни правила и друг пропис.

(2) Доколку тарифниот потрошувач е приклучен спротивно на Законот за енергетика и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија или самоволно се приклучи или изврши самоволно менување на приклучокот, како и врши дејствија со кои се оневозможува правилна работа на мерната опрема, операторот на дистрибутивниот систем е должен да ја прекине испораката на електрична енергија.

VIII. ПОТРОШУВАЧИ НА КОИ НЕ СМЕЕ ДА СЕ ПРЕКИНЕ ИСПОРАКАТА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА И НАЧИНОТ НА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ГАРАНЦИИ ЗА ПЛАЌАЊЕ НА ПОТРОШЕНАТА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 44

(1) Испораката на електрична енергија не смее да им се прекине поради неплаќање на сметките, односно фактурите во рок утврден со овие Правила, на тарифните потрошувачи кои имаат објекти и инсталации, на кои со прекилот би се довеле во опасност животот на луѓето, сигурноста на објектите и постројките, како и објектите кои се од посебна важност за одвивање на нормалниот живот на граѓаните, како што се:

- 1) болници, клиници, специјални здравствени установи (станции за итна помош и друга итна интервенција, стационари, заводи за трансфузија на крв – земање и преработка на крв, центри за дијализа, здравствени домови),
- 2) објекти за водоснабдување (за снабдување со питка вода) и објекти за фекално одводување (за производство, пречистување и транспорт на вода за функционирање на канализационата мрежа) на јавните претпријатија,
- 3) објектите и средствата во јавниот сообраќај (аеродроми, железнички станици и станица за сигнализација во јавниот сообраќај),
- 4) хидрометеоролошки и сеизмолошки заводи и
- 5) детски градинки.

(2) Со договорот за продажба на електрична енергија на тарифните потрошувачи чии објекти се наведени во став 1 на овој член, се утврдуваат инструментите и начинот на доставување за обезбедувањето на плаќањето за превземената електрична енергија во тие објекти.

(3) Тарифните потрошувачи од став 1 на овој член се должни како гаранција за плаќање на сметките за потрошена електрична енергија, на снабдувачот да му предадат банкарска гаранција на износ на просечната месечна потрошувачка на електрична енергија во претходната година, за два месеци однапред.

Член 45

(1) Ограничувањето на испораката на електрична енергија се врши во согласност со закон и соодветните мрежни правила.

(2) Операторот на соодветниот систем не е одговорен за можните штети кај потрошувачот кои би настанале поради ограничувањето на испораката на електрична енергија од став 1 на овој член.

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 46

(1) Договорите за снабдување со електрична енергија кои се склучени пред влегување во сила на овие Правила, продолжуваат да важат и по влегувањето во сила на овие Правила до рокот до кој се склучени.

Член 47

(1) Протоколот за комуникација и размена на податоци и информации од член 22 на овие Правила, операторот на соодветниот систем и снабдувачот се должни да го достават во рок од 60 дена по влегувањето во сила на овие Правила.

Член 48

(1) Врз основа на податоците од член 33 од овие Правила, Регулаторната комисија за енергетика ќе утврди критериуми за квалитет на услугите што ги обезбедува снабдувачот, кои што ќе бидат составен дел на овие Правила.

Член 49

(1) Член 23 од овие Правила ќе се применува од 1 јануари 2012 година.

Член 50

(1) Со денот на влегувањето во сила на овие Правила престанува да важи „Правилникот за услови за снабдување со електрична енергија“ („Службен весник на Република Македонија“, бр.162/2009)

Член 51

(1) Овие Правила влегуваат во сила со денот на објавување во Службен весник на Република Македонија.

Бр.01 -825/1

30 јуни 2011 година

Скопје

ЗАМЕНИК ПРЕТСЕДАТЕЛ

Рухи Бакију

Прилог 1

Индикатори за комерцијален квалитет

Р. бр.	Индикатор на квалитет	Единица мерка
1	Број на посети во центар (служба) за односи со потрошувачи	Вкупно
		На 100 тарифни потрошувачи
2	Просечно време на чекање во центарот за служба за односи со потрошувачи	минути
3	Број на повици	Вкупно
		На 100 тарифни потрошувачи
4	број на поднесени приговори за точноста на сметките, односно фактурите за потрошената електрична енергија, по напонско ниво и по категорија на потрошувач;	Вкупно
		На 100 тарифни потрошувачи
5	Просечно време на одговор на писмен приговор на тарифни потрошувач	ден
6	Просечно време на одговор по барање на тарифни потрошувач	ден
7	Просечен број на самоотчитување на броила по краен потрошувач	
8	Процент на проценети сметки	%
9	Број на ревидирани сметки	Вкупно
		На 100 тарифни потрошувачи
10	број на исклучени потрошувачи поради неплаќање на сметките, односно фактурите за потрошената електрична	

	енергија, по напонско ниво и по категорија на потрошувач		
11	Временски период од склучување на договорот за снабдување до приклучување на мрежа	Број на склучени договори за снабдување	
		Средно време од склучување на договор до приклучување	ден